

Lääkkeen käyttäjän osallisuus varmistaa lääkehoidon onnistumisen -työryhmä, järjestäytymiskokous 2/2021

- Aika:** Torstaina 26.3.2021 klo: 9.00–11.02
Paikka: Teams-kokous
Läsnä: Tarja Pajunen, puheenjohtaja, Potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskus
Katja Knuuti, sihteeri, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
Katriina Tarkiainen, varapuheenjohtaja, HUS Diagnostiikkakeskus, SKFY
Kirsi Tolonen, Boehringer Ingelheim Ky
Päivi Kiviranta, Fimea
Mervi Puolanne, Hengitysliitto ry
Kirsi Kvarnström, HUS Apteekki
Hanna Kauppinen, Itä-Suomen yliopisto
Laura Labart, Lääketeollisuus ry
Päivi Mazzei, Suomen Luustoliitto ry
Emilia Poikonen, Suomen Farmasian Opiskelijajärjestöt ry
Anna-Greta Tiira, Munuais- ja maksaliitto
Paavo Koistinen, Suomen Potilasliitto ry
Piia Siitonen, Itä-Suomen yliopisto
Kaisa Haapanen, Pääkaupunkiseudun Omaishoitajat ry
Taina Häkkinen, Syöpäjärjestöt
Katri Makkonen, kummi, Suomen sosiaali ja terveys ry (SOSTE)

NOSTOT KOKOUKSESTA

1. Työryhmä työskentely lähti hyvin käyntiin, ja läsnäolijat olivat erittäin aktiivisesti keskustelussa mukana. Kiitos siitä!
2. Työryhmälle on nimetty koordinaatioryhmästä kummi, Katri Makkonen SOSTE:sta, joka tuo aktiivisesti viestiä koordinaatioryhmästä ja välittää työryhmän terveiset koordinaatioryhmään.

MUISTIO

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden esittäytyminen

Tarja avasi kokouksen. Käytiin läpi esittäytymiskierros.

2. Edellinen kokous / ”kertaus”

Ensimmäisessä kokoontumisessa uusi työryhmä käynnisteli toimintaansa, keskustelu oli heti alkuunsa erittäin aktiivista, mikä on hieno asia. Keskustelussa tuotiin esille, kuinka tärkeää on, että meillä on lääkkeenkäyttäjän näkökulma vahvasti mukana tulevilla toimikaudella. Käytiin myös keskustelua toimintasuunnitelman ja määriteltujen toimenpiteiden edistämisen tärkeydestä.

3. Koordinaatiotyöryhmän terveiset

Tarja toi koordinaatioryhmän terveiset. Koordinaatioryhmä on nimennyt jokaiselle työryhmälle kummin, jonka tavoitteena on edistää verkoston yhtenäisyyttä. Meidän työryhmän kummi on Katri Makkonen Sostesta. Koordinaatioryhmässä nostettiin esille myös ryhmien välisen viestinnän tärkeys, siihen tulee panostaa. Verkostolla on olemassa viestintäryhmä, mutta on tärkeää, että ryhmien välinen viestintä toimii tulevilla strategiakaudella. Koordinaatioryhmässä esitettiin verkoston vahvuutena sen moniammatillisuus ja -toimijuus.

Päivi kertoi myös, että koordinaatioryhmän kokoonpano on muuttunut, mukana uusia ja vanhoja jäseniä. Koordinaatioryhmä toivoo, että heidän terveisensä tuodaan aina työryhmien tapaamisiin.

4. Toimikausi 2021–2023: Työryhmän toimintasuunnitelman laatiminen

Puheenjohtaja Tarja esitteli puheenjohtajien ja sihteerien laatiman alustavan suunnitelman toimintasuunnitelman toteuttamisesta. Toimintasuunnitelma kattaa Lääkeinformaatiostrategiassa ("Toimenpiteet Lääkeinformaatioverkostolle" kappale 4.4.1.) esitetyt toimenpiteet.

Tähän muistioon on kirjattu eri aihealueista käyty keskustelu pääpiirteittäin. Lisäksi Liitteessä "Lääkkeen käyttäjän osallisuus varmistaa lääkehoidon onnistumisen -työryhmän toimintasuunnitelma toimikaudelle 2021-2023" on yhteenvedo sovitusta toimenpiteistä, vastuuhenkilöistä ja aikatauluista.

Toimenpiteet:

1. Selvitämme, mikä on erityisryhmien ja Suomen vieraskielisten vähemmistöjen mahdollisuus saavuttaa luotettavaa lääkeinformaatiota

Aiheesta käytiin vilkasta keskustelua, jossa nousi erityisesti kysymys, mitä erityisryhmät tarkoittavat. Päivi kertoi, että toimenpiteen määrittelyssä erityisryhmillä oli tarkoitettu lähinnä kielivähemmistöjä, näkö- ja kuulovammaisia. Keskustelussa tuotiin esille, että pitäisikö ikääntyneet, nuoret pitkäaikaissairaat tai ylipäätään nuoret huomioida myös erityisryhminä. Nämä ajatukset saivat kannatusta.

Kuvien käyttäminen lääkeinformaation tuottamisessa pidettiin erittäin kannatettavana ajatuksena. Esitettiin erilaisia näkökulmia, kuinka kuvia voisi hyödyntää esimerkiksi apteekkien hyllypuhujissa. Keskustelussa nousi myös esille, että myös lääkinnällisten laitteiden ohjeisiin voi liittyä kuvasymboleja, jotka voivat olla mukana lääkehoidon onnistumisessa. Lääkinnällisten laitteiden symbolit on määritelty kansainvälisissä standardeissa (ISO ja EN) ja niiden julkaisu-oikeudet ovat jo järjestöillä sekä niiden kansallisilla organisaatioilla, kuten SFS Suomessa. Fimea selvittää niiden julkaisu-oikeutta. Aihe nousi esiin Fimean potilasneuvottelukunnan tapaamisessa 25.3.2021.

Hanna kertoi, että Kalle Riihivainio on tehnyt pro gradu tutkielman Itä-Suomen yliopistoon kuvakkeiden käytöstä. Hanna selvittää saako gradun sähköiseen muotoon kaikille jaettavaksi. Muutenkin todettiin, että hyödynnetään olemassa olevaa materiaalia kuten Farmasian maailmanjärjestön materiaalit:

<https://www.fipfoundation.org/pictograms-download/> ja Papunet- materiaali:

<http://papunet.net/materiaalia/kuvapankki>

Katri kertoi, että STM:ssä on parhaillaan menossa sanaston uudistamistyö, jonka tilanteesta Katri lupasi tuoda terveisiä seuraavaan tapaamiseen.

2. Laadimme selkokielisen tiivistelmän "Ohjeita turvalliseen lääkehoitoon" -oppaasta

Edellisellä lääkeinformaatioverkoston kaudella laadittiin opas "Ohjeita turvalliseen lääkehoitoon" suomeksi ja ruotsiksi. Opas kattaa potilaan näkökulmasta lääkehoidon kokonaisuuden. Selkokeskus on hyväksynyt suomenkielisen oppaan, mutta se on pitkä, joten tarvitaan tiivistelmä. Opas on julkaistu [Fimean sivuilla](#).

Käytiin keskustelua, voisiko tiivistelmä tarkoittaa myös piirrettyjä tai esitettyjä lyhyitä videoita. Videot saivat kannatusta, mutta todettiin myös, että työryhmällä ei ole varattua budjettia videoiden tekemiseen, ja erityisesti piirretyt videot voivat olla kalliita toteuttaa. Esille nostettiin myös, että voisimme hyödyntää esimerkiksi Apteekkariliiton valmiita videoita, joita on saanut linkittää esimerkiksi potilasjärjestöjen sivuille. Ja toisaalta, videon tekeminen esimerkiksi kännykällä ei ole kallista, mutta niin voi saada laadukastakin jälkeä.

Paavo esitti, että keskustelelee oman verkostonsa (Kuluttajaliitto, sote-työryhmä) kanssa videoiden tekemisestä ja niiden kustannuksista. Kirsi T lupasi myös selvittää videoiden kustannuksia.

Tiivistelmän laatimiseen ilmoitattui mukaan Anna-Greta ja Mervi. Lisäksi aiemmin nimettyinä on Katri Hämeen-Anttila, Hannu Koivula ja Tarja Pajunen.

Loppuyhteenvetona todettiin, että tiivistelmän laatiminen on tärkeää ja sitä edistetään. Samoin eri kieliset versiot. Tämän jälkeen tiivistelmästä voisi tehdä esimerkiksi videoklippejä. Ja jos videoita voitaisiin tuottaa piirtäen, piirroksia voisi hyödyntää edellisen toimenpiteen kohdalla (symbolit).

Aikataulu: Tiivistelmä tehdään 2021, sen jälkeen suunnitellaan ja toteutetaan mahdolliset videot.

3. Jatkamme luotettavan lääkeinformaation jakamista lääkkeiden käyttäjille Tunne lääkkeesi -Facebook sivun kautta

Viime verkostokaudella käyttöönotettu Facebook-sivusto Tunne lääkkeesi, jonka tavoitteena on olla luotettavan lääkeinformaation jakelukanava lääkkeen käyttäjille. Tällä hetkellä sivuston seuraajista suurin osa on ammattilaisia, mutta esimerkiksi potilasjärjestöjen kautta olisi mahdollista saada sivustoa jaettua lääkkeen käyttäjille.

Sivuston päivitysvastuu on jaettu eri toimijoille viikoittain. Vielä on muutama vastuuviikko ilman päivittäjää. Mikäli halukkaita päivittäjätahoja on, voi olla suoraan yhteydessä Päiviin. Päiviltä saa myös ohjeet vastuuviikon varalle. Päivittäminen ei vaadi suurta ponnistusta, riittää, jos viikolla on muutama päivitys. Päivittäjä seuraa myös sivustolla käytyä keskustelua. Liitteenä päivitysvastuulista, jos viikon kohdalle ei lue "vahvistettu", viikko on mahdollista varata. Esimerkiksi kesällä somessa ollaan aktiivisia, joten silloin hyvät mahdollisuudet saada näkyvyyttä kanavalle ja tärkeille viesteille.

Päivi kertoi myös tuoreita tilastoja sivuston käytöstä. Lääkehoidon päivän viestintä oli tavoittanut mukavasti katsojia ja saanut jakeluita. Verkostolla on merkittävä rooli, jos jaamme sivustolle tehtyjä päivityksiä. Käykään siis jakamassa itselle tärkeitä aiheita kanavalta!

Keskusteltiin myös muista somekanavista. Niistä todettiin, että Facebook on otettu käyttöön ensimmäisenä, koska se on suurimmalle osalle tuttu ja laajasti vanhemman väestön käytössä. Mutta myös muut some-kanavat ovat mahdollisia, jos joku tuntee paloa niiden hyödyntämiseen.

4. Lisäämme lasten ja nuorten lääkekasvatusta

Fimean ylläpitämä lääkekasvatussivuston oppimateriaali on siirtymässä toiselle toimijalle. Fimea viestii muutoksesta, kun se on ajankohtainen. Materiaalit ovat jatkossakin käytettävissä.

Käytiin keskustelua, kuinka lasten ja nuorten lääkekasvatusta voisi toteuttaa. Farmasian opiskelijoiden harjoittelujakson tehtäväkirjassa on edelleen vapaaehtoinen koulutustilaisuus paikallisessa koulussa. Toisaalta tuotiin esille sekin näkökulma, että lääketiedon jakaminen koululaisille voi olla nuorelle opiskelijalle haastava paikka, osaako hän huomioida yleisön iän ja minkä tasoista tietoa eri ikäryhmissä pystytään vastaanottamaan. Olisiko myös hyvä, jos alan ammattilaiset, joilla on kouluikäisiä lapsia kotona jalkautuisivat kouluihin kertomaan lääketietoa.

Nallelääkäri ja Nalle-apteekki toiminta on myös todettu hyväksi tavaksi viestiä lääkeseioista lapsille. Nämä ovat farmasian ja lääketieteen opiskelijoiden toteuttamaa toimintaa. Koronan vuoksi toiminta on ollut tauolla.

Todettiin, että tällä hetkellä työryhmällä ei ole mahdollisuutta osallistua tähän toimintaan ja sovittiin, että palaamme tähän aiheeseen vuoden 2022 aikana.

5. Jatkamme järkevän lääkehoidon edistämistä vuosittain viikolla 11 järjestettävien tilaisuuksien avulla

Fimea järjestää keskustelutilaisuuden 22.4. Lääkehoidon päivän järjestämisestä tulevaisuudessa. Toivottavasti mahdollisimman moni työryhmästä pääsee mukaan. Ilmottautumislinkki on lähetetty kaikkien sähköpostiin. Fimean tilaisuudessa tullaan myös keskustelemaan siitä, kuka ottaa vastuulle päivän tapahtumien koordinoimisen. Koordinaation työmäärä on ollut kohtuullinen.

Keskustelussa nousi esille, että Lääkehoidon päivä on saanut näkyvyyttä avoapteekeissa, samoin terveydenhuollon puolella. Lääkelistan merkitys on noussut potilasjärjestöissä esille, mutta muuten Lääkehoidon päivä ei ole juurikaan näkynyt potilasjärjestöissä. Lääkehoidon päivä todettiin tärkeäksi ja jatkuvuus sai kannatusta. Tärkeää, että löydämme vastuuhenkilön ja aktiivisen pienryhmän.

Esitettiin, että jokainen ottaisi omassa organisaatiossaan keskusteluun Lääkehoidon päivän koordinoinnin. Koordinaattorin tehtävästä kiinnostuneita pyydetään ilmoittautumaan Tarjalle tai Katjalle viimeistään 20.4., ennen keskustelutilaisuutta. Sovittiin, että jatkamme aiheen käsittelyä seuraavassa kokouksessa, kun Fimean tilaisuus on läpikäyty.

6. Viestimme olemassa olevien, luotettavien lääketiedon lähteiden ja työkalujen hyödyntämisestä käytännössä

Tavoitteena, että toimikauden aikana työryhmä muodostaa ainakin yhden kiertoartikkelin. Kiertoartikkeli on viestinnällinen termi, jolla tarkoitetaan samansisältöistä artikkelia, jolle annetaan vapaa julkaisulupa useampaan julkaisuun. Lääkeinformaatioverkoston toimijat voivat jakaa artikkelia omissa kanavissa ja tarvittaessa voivat täydentää oman viiteryhmän näkökulmalla.

Kiertoartikkeli oli usealle uusi termi, joten todettiin, että jaetaan malliksi viime kaudella tehty kiertoartikkeli. Artikkelia on julkaistu mm. Diabetesliiton sivuilla 8.10.2019 => [Lääkehoito onnistuu yhdessä => https://www.diabetes.fi/yhteiso/ajankohtaista/ajankohtaista_arkisto/laakehoito_onnistuu_yhdessa.22055.news](https://www.diabetes.fi/yhteiso/ajankohtaista/ajankohtaista_arkisto/laakehoito_onnistuu_yhdessa.22055.news)

Katriina Tarkiainen on ilmoittautunut kiertoartikkelin kirjoittajaksi ja organisoijaksi. Aiheenaan farmakogenetiikka. Hanna Kauppinen, Kirsi Kvarnström, Kaisa Haapanen ja Tarja Pajunen ilmoittautuivat artikkeliin mukaan kirjoittajaksi.

7. Selvitämme ja otamme käyttöön digitalisaation mahdollistamia uusia toimintatapoja

Tämän aiheen käsittely päätettiin siirtää seuraavaan tapaamiseen.

8. Laadimme suomenkielisen adherenssi -lomakkeen

Kirsi K kertoi, että HUS:ssa on tutkimusryhmä, joka kehittää adherenssimittaria. Kysymysten laadinta ja validointi ovat työn alla. Tavoitteena, että tutkimusryhmän kehittämä mittari olisi kaikkien hyödynnettävissä Terveyskylässä. Kirsi K informoi verkostoa hankkeen etenemisestä. Todettiin, että osa työryhmälle nimetyistä tehtävistä tehdään muualla, mutta meidän rooli on olla mukana siltä osin kun tarpeellista.

5. Seuraavat kokousajankohdat

a) Työryhmän omat kokoukset torstai 10.6.2021 klo 13-15 (teams)

b) Lääkeinformaatioverkoston yhteistapaaminen torstaina 28.10.2021 klo 13.00–16.00

Kaikki Lääkeinformaatioverkoston jäsenet ja varajäsenet ovat tervetulleita osallistumaan yhteistapaamiseen. Myös etäosallistuminen pyritään mahdollistamaan.

6. Muut asiat

Ei muita asioita.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohta päätti kokouksen klo 11.02

- Liitteet:**
- Liite 1.** Lääkkeen käyttäjän osallisuus varmistaa lääkehoidon onnistumisen -työryhmän toimintasuunnitelma toimikaudelle 2021-2023
  - Liite 2.** Vastuutaulukko Tunne lääkkeesi 2021_
  - Liite 3.** Aiepaperi_Selkokielineen ja eri kieliversioilla oleva tiivistelmä ”Ohjeita turvalliseen lääkehoitoon” -oppaasta